СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 145. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 23-го червня 1936. — VOL. XLIV. No. 145. Jersey City, N. J., Tuesday, June 23, 1936. THREE CENTS

АЛЬФРЕД СМИТ КЛИЧЕ ПОВАЛИТИ РУЗВЕЛТА

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Алфред Смит, відомий демократичний діяч і бувший губернатор нюйорського стейту, враз з чотирма іншими знатними демократами, Кольбіем, Рідом, Ілієм і Когеленом, вислали до демократичної конвенції у Філядельфії телеграму, в якій без обиняків закликають конвенцію повалити Рузвелта і всіх прихильників „нового розділу", а на їх місце поставити „правдивих демократів". Коли конвенція цього не зробить, то вони погрожують, що „голосуючі патріоти всіх партій знатимуть, за кого не вагаючись треба віддати голос". Беручи під увагу це, що конвенція таки іменує знову Рузвелта, можна сподіватися, що Смит і його товариші станутъ по стороні Ландона. Крім вище названих багато інших відомих демократів здержалися від конвенції, між ними Нютон Бейкер, бувший секретар війни, і Джордж Гвайт.

ТРЕТІЙ КАНДИДАТ ГОТОВ ПОШКОДИТИ РУЗВЕЛТОВІ.

ВАШИНҐТОН. — Створення третьої політичної партії, „Партії Злуки", і видвигнення третього кандидата на президента, готово пошкодити демократам. Бо Републиканська Партія обєднує в собі більше праві і більше консервативні елементи, в той час, коли Демократична Партія обєднує більше поступові. „Партія Злуки", якої програма є ще лівіша від демократичної, готова переліцитувати демократів і розбивати їх голоси. Републиканці задоволені зі створення третьої партії, а републиканський кандидат Ландон сказав на її адресу навіть кілька теплих слів. Він сказав, що витає всі чесні політичні партії у надходячих виборчих перегонах, і що „чим ясніше і рішучіше будуть представлені перед народом усі суперечні питання, тим розумніший буде їх остаточний висновок".

ДАЛІ СТУДІЮЮТЬ ЕКОНОМІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ.

ВАШИНҐТОН. — Торговельна Палата подала плян, зложений з 10 точок, як треба поступати у нинішнім економічним положенню краю. Цей плян є вислідом довших студій знавців і він обіймає такі справи: обмеження публичних видатків, конкуренція уряду в промислі, взаємовідносини між стейтами, роботи, монетарна політика, охорона фармерства тарифами, ціни і т. п. Рівночасно, але зовсім окремо, над тими всіми питаннями застановляються ще три інні комісії: одна назначена президентом Рузвелтом, одна сенатом, а одна палатою представників.

СЕРЦЕ ПОВИННО КЕРУВАТИ РОЗУМОМ.

НЮ ЙОРК. — Священик д-р Сірле сказав, що серце повинно контролювати знання чоловіка. Бо знання без серця завдає людям тяжкі шкоди і його використовують на те, щоб у війні винищувати людей. „Знання без любови, віра без любови і милосердя без любови не означають нічого. Серце повинно контролювати імпульси, а розум повинен бути його інструментом. Бо серце є місцем, де родяться ідеї й ідеали".

ДУХОВІ ЦІННОСТИ ВИЩЕ МАТЕРІЯЛЬНИХ.

НЮ ЙОРК. — Подібно як д-р Сірле, д-р Мунц у своїй промові сказав, що духові цінности повинні стояти понад матеріяльними. Він вичислив з історії, від найдавніших часів, всі імперії і великі держави, що провалилися, та доказував, що причиною їх упадку було це, що вони попали у матеріялізм, себто поставили матеріяльні вартости понад духові. Він далі говорив, що нинішній світ готов теж стати на шлях, що веде до упадку, коли перевагу над духовими цінностями візьмуть матеріяльні цінности.

ВІДКРИЛИ НОВУ ЗВІЗДУ.

ПЕСЕДІНА (Каліфорнія). — Астрономи обсерваторії на горі Вільсона, у Каліфорнії, відкрили нову звізду, що віддалена від землі 35 світляних років. (Одна світляна секунда рівнається приблизно 200,000 миль). Астрономи також обчислили, що матерія, з якої складається ця звізда, є дуже густа, й один кубічний цаль важить одну тону.

ЗБОЖЕВОЛІЛА МАТИ.

МЕДІСОН (Мейн). — У приступі нервового розстрою Анна Джовнс, мати пятьох дітей, забрала троє з них у поле, і там, заткавши їм роти хусткою, постріляла їх, а накінець сама поповнила самогубство. До цього злочину вона приготовлялася кілька днів. Муж і двоє осталих дітей вратувалися тим, що відмовилися йти з нею в поле, куди вона їх теж запрошувала.

ЧОМУ ФРАНЦУЗЬКА МОЛОДЬ ПОВИННА ЧИТАТИ КНИЖКУ ГІТЛЕРА.

Ґенеральна Рада французького департаменту Шарант рішила поширювати між французькою молоддю книжку Гітлера „Моя боротьба". Своє зарядження Ґен. Рада мотивує ось так: „З цієї книжки кожний молодий француз зрозуміє і виразно відчує, якою ненавистю палає нинішня Німеччина до Франції. Є вказане, щоб кожний француз знав добре настрої Німеччини відносно Франції і тому загаду книжку Гітлера мусить загал читати, щоб її зміст врився добре в память кожного французького студента.

КІЛЬКАСОТ ОСІБ ЗАТРУЇЛИСЯ ПЕЧИВОМ.

В японській місцевості Ґамамацу кількасот осіб затруїлися печивом. В одній школі захворіли нагло 55 учнів, а 5 з них померли. Інших 600 дітей захворіли лекше. Школу мусіли замкнути, бо затруїлися теж учителі. Крім того в місті затруїлись тим же печивом 700 людей, а в казармах — 32 вояки.

РОТШІЛЬДИ МУСІТИМУТЬ ВІДКРИТИ СВОЇ АРХІВИ.

Всі жидівські банкові доми й акційні жидівські товариства в Німеччині дістали наказ відчинити свої архіви для дослідувачів німецького історичного інституту. Мусітимуть відчинити свої архіви. Ротшільди, відомі міліонери. Німцям же раз іде про те, щоби познайомитися з архівами Ротшільда. Ці архіви пильно стереже родина. Всі держави, великі і малі, опублікували останніми часами свої архіви, тільки жидівська династія Ротшільдів береже досі свої тайни. Тепер мусітиме їх виявити. Будуть вони певне цікаві.

БОЖЕВІЛЬНИЙ В АВТОБУСІ.

Цими днями в одному паризькому автобусі, що віз 20 осіб з Сен Дені до площі Опери, збожеволів 27-літній безробітний Андре Рабар. У приступі божевілля, витягнув він бритву та став нею вимахувати на всі сторони, ранивши важко кількох подорожних. З трудом вдалося поліції обезвладнити божевільного та відставити його, куди слід.

ВИКОЛОВ СВОЇЙ НАРЕЧЕНІЙ ОЧІ.

Трапилася така подія в Темешварі (Румунія). 24-літній столярський робітник проходжувався вечором по місцевім парку з своєю нареченою. Нагло витягнув з кишені ніж і виколов дівчині очі. Після того добровільно зголосився в поліційнім бюрі й заявив, що виколов очі своїй нареченій тому, щоб вона не могла кокетувати ними інших мужчин.

БУРЯ В СЯНІЧЧИНІ.

Великий буревій лютував цими днями над повітом Нового Санча. Громи спричинили кілька пожеж. У селі Бартиці грім ударив у дім селянина Новака, вбиваючи його сестру, що прийшла до нього у відвідини. Крім того грім попарив сильно троє дітей Новака.

В УРЯДІ ЦИВІЛЬНОГО СТАНУ БУЛА ЗАПИСАНА ЯК ХЛОПЕЦЬ І ТОМУ НЕ МОГЛА ВИЙТИ ЗАМУЖ.

18-літня парижанка, стенотипістка Магдалина Еме заручилася з одним банковим урядовцем і хотіла вийти за нього замуж. Якеж велике було її здивування, коли в уряді цивільного стану сказали їй, що не можуть її повінчати з нареченим, бо вона записана в документах як хлопець. Не було ради: формальності стали на перешкоді і треба було довгим бюрократичним шляхом почати спростовування урядових документів.

БОЛЬШЕВИКИ ПРОДУКУЮТЬ УЖЕ ЗАБАВКИ НА ЯЛИНКУ.

Недавно в Москві відкрили фабрику забавок на ялинку. До праці заангажували старих майстрів, що вже давніше, за царських часів, виробляли такі забавки. Цього року фабрика має випродукувати забавок на міліон рублів.

ДОМАГАЄТЬСЯ ВІДШКОДУВАННЯ ЗА НЕПРАВДИВУ ЛІКАРСЬКУ ДІЯГНОЗУ.

Перед варшавським окружним судом відбувається процес проти варшавської Суспільної Обезпечальні, від якої позовниця, бюрова урядниця Розалія Незабитовська, домагається відшкодування за фальшиву лікарську діягнозу. Незабитовська, хвора на очі, пішла їх лікувати до Обезпечальні. Лікарка сказала Незабитовській, що недуга очей є невиліковальна та що пацієнтка втратить зір. Ця опінія лікарки спричинила нервовий розстрій Незабитковської і вона намагалась навіть відобрати собі життя. Цією справою зацікавилася дирекція фабрики, де працювала Незабиткоська, і спрямувала її на власний кошт до окуліста, д-ра Кемпінського, який пацієнтку вилікував.

ПІДПАЛИЛИ СВОЮ КРАМНИЦЮ, ЩОБ ДІСТАТИ АСЕКУРАЦІЙНУ ПРЕМІЮ.

В Станиславові арештували двох купців, Ізраїля Шпіґеля і Йосифа Тайкельбавма, власників гуртівні споживчих і кольоніяльних товарів „Живносьць" під закидом, що вони вмисне підпалили свою крамницю, щоб дістати асекураційну премію.

ВИДОБУВАТИМУТЬ З ДНА МОРЯ КОРАБЕЛЬ, ЩО ВТОНУВ ТОМУ ТРИ ВІКИ.

В шотляндському заливі Торберморі втонув 1588. року еспанський корабель „Флоренція", що віз штаби золота, вартости 3 міліонів фунтів стерлінгів. Англійці хочуть тепер спробувати видобути цей корабель. Спеціяльні водолази почали вже навіть підготову праці в тому напрямі.

В ЛАТВІЇ ОБОВЯЗУЄ ТІЛЬКИ ЛАТИНСЬКА АЗБУКА.

Дня 15. травня став у Латвії праносильний закон, згідно з яким обовязуючою азбукою в державі є латинська азбука. Всі латвійські часописи мусять бути друковані латинкою, а не, як досі, готицькою азбукою.

ВІСІМ САМОГУБСТВ З ПРИВОДУ БАНКРОТСТВА „ФЕНІКСУ".

Крах віденського обезпечевого Т-ва „Фенікс" потягнув за собою вже 8 жертв. Відобрали собі з того приводу життя: радник Оксner, сестра дир. Т-ва д-ра Берлінера, два урядовці „Фенікса", яким виповіли працю, вдова по спенсіонованім прокураторі у Відні, агент „Фенікса" в Ґрацу, зредукована службниця „Фенікса" і редактор часопису „Зон унд Монтаґсцайтунґ", Кляйнер.

НЕ ПОЩАСТИЛО СТАРОМУ МОЛОДОМУ.

63-літній Максим Мазурик з Тоболі рішив оженитися з 30-літньою Христею Соловійчук. Коли станув з нареченою перед вівтарем і священик став їх благословити, Мазурик нагло впав на землю та помер від удару серця.

ТРАҐІЧНА ДІЯГНОЗА.

В лічниці англійської місцевости Вішов повила одна жінка дитину. Дитина не видала при народженні ніякого звуку й асистуючий лікар вважав, що вона мертва прийшла на світ і велів відіслати дитину до трупарні. Дитина мала пролежати в трупарні ніч, а рано мали її похоронити. Та по двох годинах давсь чути в трупарні голосний плач. Виявилося, що дитина не була мертва. Її принесли на салю, де вона померла кілька годин пізніше з виснаження. Лікаря що дав таку фальшиву діягнозу, не провіривши її, притягнули до відповідальности.

СМЕРТЬ НАУМА СОКОЛОВА.

У Лондоні помер на 74-му році життя довголітній провідник світового жидівства, Наум Соколов. Наум Соколов — уроджененць Вишгороду, полоцького повіту, був з фаху публіцистом. В жидівському життю бере участь від 1884. р. М. і. покійний відіграв поважну ролю підчас мирової конференції у Версаю (справа забезпечення прав національних меншин).

ГРИПА, ПО ЯКІЙ ХОРІ СЛІПНУТЬ.

У Шотляндії шириться тепер нова, дуже небезпечний рід грипи, досі невідомий лікарям. Упродовж кільканацятьох годин від хвилини занедужання хорий ступнево сліпне й тратить голос. У 90 відсотках перебіг недуги смертний. У місцевостях, де шириться ця недуга, зарядили карантану. З Лондону вислали багатьох спеціялістів, щоби прослідити цю дивну, але таку небезпечну недугу.

„ЛЮДИ-ТИҐРИ".

В бельгійському Конгу (Африка) викрили бельгійські власті муринську організацію, що її ціллю є вбивати білих людей. Члени тієї організації називають себе „людьми-тиґрами". Цими днями бельгійці засудили на смерть і повісили 8 членів тієї організації за те, що вони вбили 18 европейців. Підчас розправи ні один з муринів не виявив тайн організації, до якої належав.

НАРІКАЮТЬ, ЩО „УГОДА" НЕ ПОМАГАЄ

ЛЬВІВ. — „Українсько-польська угода" не принесла бажаних успіхів, себто не припинила „злочинного" відношення українців до поляків. Таке можна вичитати в польській пресі. „Ілюстровани Курєр Цодзєнни" бідкається, що „Звйонзек Стшелецкі" в одній тільки окрузі в Галичині занотував за два місяці такі факти: 12 березня українці вбили в Смиківцях, повіт Тернопіль, члена „Звйонзку Стшелецкого" Фр. Ґавліча; 23 березня напали і побили двох „стшельців" у Гаях Великих, повіт Тернопіль; 24 березня побили „стшельців" у Глещаві, повіт Теребовля; а 25 березня побили двох „стшельців" у Цеброві, повіт Тернопіль і т. д. Разом з побиттям „стшельців" подає часопис спис місцевостей, у яких повибивано шиби в домівках „Звйонзку Стшелецкого", чи понищено їхні домівки. Пише, що побивано поляків навіть за те, що співали „Еще Польска".

Польска газета кінчить спис тих „злочинних актів" заввагою, що так виглядає в дійсності „польсько-українська угода", яку звичайно урядові кола представляють в іншім, себто рожевім світлі.

СУДИЛИ ТАКИ СВОЇХ ВЛАСНИХ „ТЕРОРИСТІВ".

КАТОВИЦІ (Польща). — Закінчився карний процес проти 119 німецьких терористів, обвинувачених за те, що хотіли відірвати Шлеськ від Польщі й прилучити його до Німеччини. Засуджено всіх на ріжні вязничні кари від 18 місяців до 10 років. Один з підсудних поповнив самогубство в тюрмі. Цікаве тут те, що подавляюча більшість підсудних була польського роду. Один з проводирів називався Мочигенба, що зраджує ясно польське походження. Кажуть, що населення є незадоволене з польської влади, бо терпить нужду через безробіття. З прилученням Шлеська до Німеччини надіються дістати працю. Таке принаймні обіцяє їм націстична пропаганда.

ҐОРКОГО СПАЛИЛИ І ПОХОВАЛИ В КРЕМЛІ.

МОСКВА (Росія). — Максима Горкого поховано з усіми парадами. Тіло спалено, а урну з попелом зложено в Кремлі. В його честь віддано з гармат 21 почесних вистрілів. Молотов сказав у своїй промові, що смерть Ґоркого є для Совєтів і людскости найбільшою втратою від часу смерти Леніна. До цього додав, що й в останній хвилі життя очі Ґоркого „горіли ненавистю до фашистів і ворогів соціялізму".

РОЗДАЮТЬ ТИТУЛИ ВІД УКРАЇНСЬКОГО ЛЬВОВА.

ЛЬВІВ. — Польська міська рада надала президентові Польщі Мосціцькому титул почесного горожанина міста Львова за його заслуги для Польщі. През. Мосціцький був до світової війни професором у львівській політехніці.

ТЕРТЯ МІЖ ПОЛЯКАМИ І НАЦІСТАМИ.

ДАНЦІҐ. — Знову приходить до щораз частіших сутичок між місцевими поляками і націстами. Багато поляків побито й вони домагаються тепер відшкодування.

АРАБИ НЕ ПІДДАЮТЬСЯ.

ЄРУСАЛИМ (Палестина). — Заповіджена британським урядом офензива проти тих, що нарушують спокій у Палестині, арабів не відстрашує. Це видно з того, що арабські повстанці напали на британський відділ війська. В битві згинули два британці і коло 40 арабів, яких обстрілювано з літаків.

МОБІЛІЗУЮТЬ ЖИДІВ З ЦІЛОГО СВІТА.

ЄРУСАЛИМ. — Палестинські жиди віднеслися до жидів у цілому світі, щоб обєднаними жидівськими силами боронити жидівські здобутки в Палестині.

НАЦІСТИ І СОЦІЯЛІСТИ ПРОТИ МОНАРХІСТІВ.

ВІДЕНЬ. — Соціялісти і націсти зійшлися на одним полі, коли разом демонстрували проти італійської фашистівської дружини спортової. Була це демонстрація проти Італії за те, що вона понирає поворот Габсбургів на австрійський трон.

ПРОТИКАТОЛИЦЬКА АКЦІЯ В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН. — Націстичний уряд повів широко закроєну акцію проти католицьких священиків і католицьких інституцій. Домагається скасування целібату, бо кажуть, що целібат противиться націстичній доктрині, є проти природи, а крім цього доводить до такої деморалізації, що звироднює німецьку расу. При цьому покликуються на останні процеси за неморальність, з яких, як націсти твердять, виходить, що монастирі є осідками неморальности. Та мабуть іде нацистам найбільше про те, щоб знищити цілковито незалежність католицьких організацій і підтягнути їх під стислу контролю уряду.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„РАДІОВИЙ СВЯЩЕНИК" ПРО ВИБОРИ

Відомий радіовий проповідник, римо-католицький священик о. Чарлз Коклин, виступив у пятницю вечером на радіо з довго заповіданою промовою про цьогорічні президіяльні вибори.

У цій промові проповідник виступив проти републиканського кандидата Ландона та президента Рузвелта, що певно буде демократичним кандидатом, та проголосив кандидатуру конґресмена Лемке кандидатом третьої партії, що назвалася „партією злуки" (Union Party), бо повстала зі злуки „краєвої юнії для суспільної справедливости", прихильників пенсії на старі літа за програмою д-ра Тавнсенда й фармерсько-робітничої ґрупи.

Кандидат цеї нової партії не має виглядів на вибір, одначе повстання цеї ґрупи не остане́ться без наслідків у політичнім життю Америки. Його кандидатура певно відорве певну частину голосів великим партіям, і то певно одній партії більше, а другій менше. Одначе далеко більше буде її значіння вже через те, що в публичнім життю Америки виступить поважна числом ґрупа діячів, що будуть розглядати політичні й господарські питання краю з нового становища.

Уже перша промова цеї нової партії, якою треба вважати виступ о. Коклина, внесла в кампанію новий підхід до розглядання американських суспільних клопотів. На думку о. Коклина, ці клопоти не походять від продукції, себто виробу добра. Америка виробляє всякого добра стільки, що вона може все своє населення легко засобити в усе, потрібне до життя. Клопіт Америки, на думку о. Коклина, в тому, що вона держиться вперто старої фінансової системи, а саме лишає банкирське діло, а тимсамим команду над цілою ґрошевою системою, в руках приватних банкирів. Він заявляється за те, щоб конґрес, і тільки конґрес мав право реґулювати вартість усього гроша й кредиту в Злучених Державах, але він не каже, що він саме під цим розуміє, як він це думає перевести.

З того становища він виразно заявляється проти републиканської партії як партії застарілої системи „твердого індивідуалізму", хоч признає цій партії отвертість, якої не признає демократичній, котру він уважає за скриту поплечницю тих самих банкирів і промисловців, котрих републиканці попирають отверто. Він каже, що як тільки Америка перебере на себе систему гроша й кредиту, або, як він каже, словами Євангелія, вижене міняйлів з божого храму, всім в Америці стане добре: фармерам, робітникам і старим людям.

Він свідомий того, що ця програма буде звучати багатьом людям як радикальна балаканина бунтарів, але це його не страхає, бо, мовляв, творці програми справді бунтуються проти банкирських бондів, їх радикалізму й фінансової неволі. Як о. Коклин і його приятелі в своїх дальших виступах свої закиди краще пояснять, вони можуть сповнити справжню прислугу для економічної освіти Америки.

ВОЛОДИМИР ВИННИЧЕНКО ЗА „ОБЄДНАННЯ ВСІХ СИЛ"

(Надіслана стаття).

Поети і взагалі письменники ніколи і в ніякому народі не були добрими політиками. Поет жиє імпресіями, враженнями, а ті враження очевидно часто змінюються.

А політик мусить бути консеквентний, мусить триматися лінії, програми, бо лише залізною консеквенцією і витревалістю можна в політиці осягнути бажані результати. Скоки на бік — деморалізують і найбільших прихильників та шкодять самій справі.

До найсумніших постатей нашої велико-української політики зперед 20-ти літ належить Володимир Винниченко, спосібний письменник, хоча, на жаль, ті спосібности поставив на службу літературному напрямові, котрий передовсім займався сексуальними справами. Так було тоді в російськім письменстві, а Винниченко підпав під вплив російської ментальности й у своїй літературній діяльності. Зрештою і на полі політичнім тодішні ліві українці були немов заворожені ментальністю московських революціонерів, котрим вбилося в голову, що в державі з 75 процентами переважно безграмотного селянства зможуть впровадити соціялістичний лад та дігнати і перегнати найбільше просвічені і соціяльно розвинені держави Заходу.

Підчинення московській ментальности довело наших наддніпрянських братів до того, що коли надійшла велика історична хвиля, в котрій можна було розбити московську тюрму народів і вибитися на цілковиту — бо самостійницько-державну — свободу, вони ніяк не могли зважитися на рішальний крок, але все носилися з **„федерацією"**, мов баба з писаною торбою, і навіть проголошуючи нарешті четвертим універсалом державну самостійність України — все ще таки дали йому при кінці федеральну прицiпку.

В. Винниченко, живучи тепер далеко від України, десь там під Парижем, додумується нарешті до того, що бачить, яким шкідливим було те довіря до московських революціонерів, котрих він „підозрівав" що для блага соціяльної революції вони зречуться своїх „неделімческих" симпатій.

І він, читаючи заграничні часописи російських еміґрантів, бачить, як московські большевики виконують на Великій Україні „братерство братнє" супроти українського народу, а зокрема супроти української інтеліґенції та бачить, що навіть по евентуальнім розгромі большевицької Росії — немає надії, щоб вертаючися домів російські еміґранти поставились до визвольних змагань Великої України інакше, як ставились до неї колишні царські чиновники, а пізніше всілякі Денікіни, Вранґлі і Ленінии, а тепер Сталіни.

Читачі мабуть вже читали про всіляких московсько-еміґрантських „пораженців", „возвращенцев" і як там вони ще звуться, що їм і до голови не приходить думка, що треба би нарешті станути на становищі справедливости супроти народів, котрих колись загарбали під свій самодержавний нагай московські царі.

І ось мабуть підо впливом тих звісток і доповідей про ті наради і постанови російських еміґрантів — пробудилось і в панові Винниченкові українське самостійницьке сумління і він оголосив недавно відому вже статтю **„За обєднання всіх сил національного колективу"**.

У першій своїй частині є вона досить баламутна, а радше наївна, але, розіґнавши своє перо, автор всежтаки стверджує, що на Великій Україні усе більшої сили набирає панування московського націоналізму. А дальше стверджує автор, що і „майже вся московська еміґрація, соціяльно і політично ворожа до комунізму та радвлади — є одностайна й однодушна з московським націоналізмом, одягненим у комуністичні ризи. Сціплюючи зуби і затискаючи ніс — вона готова терпіти цей дух, щоб тільки разом утримати під московським пануванням такий ласий, такий цінний предмет визиску (Велику Україну). Від монархістів до комуністів тепер іде по всьому світі горячкова організація московського єдиного фронту".

Пан Винниченко приходить супроти цього до висновку, що відповіддю на це має бути якнайповніше **обеднання всіх сил** українського орґанізму для самозахисту і що цього має доконати всеукраїнський **національний конґрес.** Так однак, як тепер справи стоять, то ініціятори того конґресу — по думці Винниченка — задумують допустити до нього лише людей демократичного, соціялістичного та самостійницького світогляду.

А п. Винниченко каже, що такий конґрес не мав би майже ніякого значіння, що отже не можна ставити „ніяких умов, ніяких обмежень, крім одної: бути українцем". Він каже: „Монархісти, фашисти, демократи, соціялісти, **комуністи** — всі повинні брати участь у тому конґресі і мати на нім вільний голос. Скажуть: ті голоси будуть такі ріжні, такі соціяльно-політично ворожі одні до одних, що крім ґвалту, ненависти, самогризні нічого не вийде".

І тут наводить Винниченко такий приклад, що „коли в американських пампасах бувають пожежі й усі тварини втікають, ратуються від спільної небезпеки — то ніхто нікого під той час не ґризе".

Порівнання це однак дуже сильно штигульває: на плянований Винниченком конґрес вишлють уже Совети своїх мужів довіря в українській шкірі з таким завданням, щоби ґризли і до ніякої спільної самостійницької акції не допускали.

Такі звірятка являться обовязково на якімнебудь українським „національним конґресі" — чи то його скличуть празькі наївняки за своїми правилами, чи хто інший, от хоч би і сам п. Винниченко—з виразним допущенням до конґресу комуністів.

І пусто-дурно мучиться п. Винниченко над виборчим реґуляміном до конґресу, а зокрема над вибором заступників тих земель, що є тепер під владою большевицького **„панування"**.

Перший-ліпший „делеґат", що приїде з тої займанщини, могтиме з повним правом заквестіонувати право до заступництва цих земель якимнебудь „енком" з „Ржевниц у Праги" чи зпід Парижа. На це мусять бути приготовані усі панове ініціятори. Крім цього ініціятори з Праги, як що вони на такім конґресі (хоч і у Відни чи у Ціріху) проголосилиб ідею злуки Закарпаття з цілою Соборною Україною, то зараз по повороті зістануть цілком певно торжественно викинені добрячими Пепічками поза межі земель св. Вячеслава зі Словаччиною і закарпатською Україною включно. І ані святий Боже не поможе!

Винниченко „підозріває" історію, що вона готова втяти з нами таку штуку, що „абсолютно розброєний (фізично) орґанізм тільки дією закону **вічного прагнення** (!) абсолютної мети" „чого доброго вибоpe собі кінець кінцем перші необхідні засоби для здійснення тої (котрої?) мети — волю і незалежність. Хто зна?"

Отже ніхто не „зна". Лише здитинілий Толстой міг думати, що „несупротивленієм злу" зло візьме собі до серця свою злість, та зречеться добровільно панування над добром. Такого ще на світі не було, а в приміненню до **нашої** справи можемо потішити себе, що хіба зробимо вже заходи, щоби наш орґанізм не був вже так абсолютно розброєний. Що тут являється на сцену аналогія з політикою Богдана та Дорошенка — це нічого дивного. Досі ще ніякий нарід не вибився на волю без союзників.

У Вашім органі ще більше, як перед роком обговорено дуже основно справу національного конґресу. Виказано тоді, що такий конґрес мусів би заняти рішучо неприхильне становище проти **всіх** займанців, або — як їх Винниченко зве — „панувальників". Шановні панове Петлюрівці дуже радо ухвалили би на такім конґресі дуже гострі резолюції проти большевиків, але коли би прийшло до ухвалювання таких резолюцій проти інших займанців — як казав покійний Лесь Мартович — „на тих місцях" накивали би на конґрес пятами. А громадяни якихнебудь інших займанницьких держав булиб уже при переході границі підчас повороту домів — гарненько заковані та посаджені в тюрму. Чи панам „організаторам" так важко це зрозуміти?

А зрештою і сам Винниченко признає, що на конґресі „будуть голоси такі ріжні, такі соціяльно-політично ворожі одні до одних, що крім ґвалту, ненависти і самогризні нічого не вийде".

Якіж отже причини промовляють за те, щоб культурному світові давати цього роду аматорське представлення і нас самих так перед ним компромітувати?! А вже комуністи певні постараються ревно про це, щоб українську справу ґрунтовно при тій нагоді скомпромітувати.

Пан Винниченко повинен би вже собі дати спокій з політикою, на котрій — як показує найліпше і це особисте його „посланіє" — він так слабо розуміється.

Зате краще зробив би, якби тепер закинув оті всі свої „сексуальні питання", а свій літературний талант поставив як белетрист і драматург на службу великій визвольній ідеї свого народу.

І козацькі визвольні бої і бої українців за свою державну самостійність у роках 1918—1921 дають величезні і величаві матеріяли для такого спосібного пера, як Винниченкове. Тай треба би йому вже хочби тепер піти за порадою Е. Чекаленка, щоб він був нарешті не лиш „чесний з собою", але і „розумний з собою"...

Юрій Горовенко.

О. С.

НА ЗАХІДНІЙ ВОЛИНІ

Волинь — це відрубна частина наших земель на заході. Відрубна, бо мов ножем відтята адміністраційною тактикою від Галичини.

Очевидно, найцікавіше, що там діється, не проникає в пресу. Часом лише, як відгомін процесів, дістається до неї. Але не бракує і часописних леґальних матеріялів, з яких не можнаб зорієнтуватися в західно - волинських буднях.

Ось перед нами польський офіційний орґан воєвідства волинського **„Волинь"**, у якім читаємо про польське осадництво на тій землі.

З тих даних виходить, що є на західній Волині 167 польських осад, 2,960 родин, 12,263 дітей, з того в шкільнім віці понад 6,000. Ці діти користають зо шкіл на осадах у 58 місцевостях, з яких у 19 випадках у власних „людових домах", а в 22 випадках у винанятих. Решта дітей у числі 2,900 користає з 267 шкіл, положених побіч осад.

Як бачимо, цілком незле уладжено рідне шкільництво для дітей кольоністів. 6,000 дітей мають цілу низку своїх шкіл і „людових домів". А сотки тисяч дітей автохтонної української людности західної Волині не мають **ні одної** своєї школи. Мусять ходити або до чисто чужоязичних або до так званих „утраквістичних", які лиш так називаються, а де також української мови майже не почуєте.

З приводу просвітнього зїзду осадників пише „Волинь" таке: „Зїзд ствердив цілком виразно, що осадництво є тим елементом на Волині, який у міру здійснення в дорозі організаційній узятих на себе ідейних зобовязань знайде у всіх чинниках зрозуміння і якнайдальше йдуче попертя".

Отже офіційні круги готові всіми засобами ще збільшити стан посідання тих несповна трьох тисяч осадницьких родин в українським етнічним морі.

Як конкретно та поміч має виглядати?

„Треба здійснити широко постуляти зїзду осадницького, помогти владам самоурядовим і шкільним у вишуканню й уладженню льокалів, приступити **разом з місцевою людністю** в порозумінню з ґміною до будови шкіл там, де сама для себе осада є невистарчальна, зорганізувати довіз дітей до шкіл, приготувати бурси при школах і т. п."

Отже, не зважаючи на допомогу держави і самоурядових органів, осадники мають право для свого шкільництва жадати ще активної допомоги української людности, яка має їх дітям будувати неукраїнські шкілки, давати вози і т. п.

Такі вимоги просвітнього зїзду осадників. А щоб осолодити горошинку (пігулку), додано завваґу, що „осадники, висуваючи низку постулятів для себе, підносили на зїзді потреби шкільництва взагалі, не неґуючи потреби шкіл для українських дітей", які теж повинні „мати змогу плекання своєї власної культури і материньої мови".

Але ця завваґа звучить як іронія на тлі понурої західно-волинської дійсности: де нема ні одної не „утраквістичної" української школи, де нема вільної української преси, де позамикано всі українські „Просвіти", де не толерується ніякої навіть чисто економічної української установи, що має централю в Галичині, де не вільно закладати ніяких українських спортових товариств, де не вільно приїхати ніякому українському театрові з Галичини і т. д.

Але всі ті заходи денаціоналізації західньої Волині мабуть не дають бажаних ініціяторам наслідків. Село наше не ґорнеться до чужих орґанізацій Село тримається свого. Масово шириться преса галицько-українська (заборонити її на терені Волині ще не додумалися). Банкротує Українське Волинське Обєднання з Петею Певним на чолі. Самого Петю вже змусила влада уступити, а на його місце покликала Тимошенка, який „працюватиме" мабуть з тим самим успіхом. Село з браку своїх освітніх, економічних і політичних (леґальних) орґанізацій здезорґанізоване в порівнанні з роком 1922—26, але не зденаціоналізоване. Хто знає Волинь, той не сумнівається, що колиб у ній відбулися вибори, то знову, як на перших виборах до варшавського сойму, вийшлиб самі українці.

В. Ф.

ВЕЛИКА ПОДОРОЖ

(Оповідання).

(1)

Артим Никешук був у місті. Вже зорудував, що мав зорудувати і тепер стояв на вулиці в глибокій задумі. Не годен був рішитися:

— Їхати зараз назад до хати, чи може вступити до шиночку, щоби по цілодневній біганині в таку духоту троха відпочити?

Покищо одна йому була дорога, як до його фіри, так до того шинку, до котрого він звик був заходити, будучи в місті. Його фіра стояла на торговиці і шинок був на торговиці. Пішов туди.

Прийшовши на торговицю, Никешук задержався перед будою, неначе перед малим домиком з полотняним дахом. Над дверми була велика таблиця, на таблиці слова:

„Цісарська панорама".

Коло дверей на стіні приліплений був червоний плякат:

„Нині дуже цікава мандрівка по столиці Франції. Вступ 20 сотиків".

— Це не багато, — погадав Никешук. — Можна позволити собі. За малий ґріш побачу троха світа.

Заплатив при касі і увійшов. Йому показали, де сісти. Никешук перший раз бачив щось таке. Дивиться в маленьку шибку, а образки самі сунуться! Одні відходять, другі надходять. І нема їм кінця. Ніхто не попихає їх. Наче би живі були.

Никешук хотів знати, як то воно змайстроване. Схилився, щоби глянути попід скриню. Рушив крісло, на котрім сидів. Палиця вилетіла йому з руки. Він схилився, щоби піднести палицю і наробив голосного ломоту, бо перевернулося крісло і разом з ним він впав на землю.

— Тихо! — крикнув хтось, що сидів позад Никешука.

Прискочив касієр і ввічливо поміг поставити назад крісло. Відтепер Никещук сидів тихо і кивнути пальцем боявся. Задивився, бо все те, що бачив, було для нього дуже цікаве. Все те лиш за двацять сотиків.

— Що це таке? — нараз погадав. — Ці вулиці і ці доми такі, начеб я їх знав. Я їх десь вже бачив. Може то у Львові було?

Думав і думав, та не міг пригадати собі, де він все те вже бачив. Прийшов касієр і шепнув йому:

— Зробіть місце другому, бо ви вже раз бачили. Тепер повторення цего, що вже раз було.

— Ага? То таке воно? — сказав Никешук і вийшов.

Ще пішов до шинку на одну склянку і відїхав. Зійшовшися в селі з сусідом Гулаєм, розповів йому, що у місті бачив, і сказав йому:

— Раджу вам також подивитися. Це дуже гарне.

— Не перечу, що гарне. Це також наука, бо подорожі вчать. Та таке дуже мізерна подорож, вона не багато навчить. Хати, ліси, гори, води, тай тільки.

— А ви як хотіли? — спитав Никешук.

— Я ніяк не хочу, бо на те, що я хотів би, не маю грошей. Не маю і не буду мати.

— А як би ви мали гроші, то ви що хотіли би?

— Головне в чужих краях, то не їх хати, — відповів Гулай. — Головне, то самі люди і їх звичаї. Ось що треба пізнати, щоби знати світ. А щоби людей пізнати, треба самому до них поїхати... не дивитися на них крізь віконце панорами.

— Я вже сам думав собі, щоби розглянутися по світі. Як гадаєте? Поїхатиб мені до Парижа, чи ні?

Гулай цілком не здивувався, коли почув таке питання. Никешука всі мали за великого багача і за підстріленого. Знали, що він на деякі свої примхи викидав чимало гроші. На його питання відповів питанням:

— Або ви знаєте французьку мову?

— Ні слова. Француз мабуть не знає одного нашого слова.

— І я гадаю, що ні.

— А я таки поїду в світ. Як не до Парижа, то кудиінде. Може до Відня. Я й німецької мови не знаю. Та всеж таки знаю пару слів з війська. У Відни є троха наших людей. Кажуть, що в котру сторону плюнеш, то поцілиш якогось жидка від нас. Там я вже не пропаду, не дам себе продати. Там я бодай цісаря побачу.

Під вечір уже ціле село знало, що Никешук їде до Відня. Про це почув також старий парох. Він знав Никешука і потерпав, що той підстрілений готов пропутати свій маєток.

(Далі буде).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

УВАГА! СОЮЗОВЦІ З НЮАРКУ! УВАГА!

ОТСИМ ПОВІДОМЛЯЄМО, ЩО

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

УРЯДНИКІВ І ЧЛЕНІВ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ З НЮАРКУ, Н. ДЖ.

відбудуться

В ЧЕТВЕР, ДНЯ 25-ГО ЧЕРВНЯ (JUNE) 1936 РОКУ

в годині 7:30 ввечір

В ГАЛІ СТАРОЇ ЦЕРКВИ,

НА COURT STREET, NEWARK, N. J.

На збори повинні прийти **всі урядники й члени відділів 14, 27, 76, 133, 152, 219, 240, 272, 322, 359 і 371.** На зборах говоритиме в орґанізаційних справах **гол. рек. секретар Д. Галичин.** 145-6

Іван Лисак, гол. радний.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЧИ ТАК РОДИТЬСЯ НОВА ПАРТІЯ?

У своїй радіовій промові минулої пятниці о. Чарз Коклин, „радіовий священик", говорив:

„Шість годин тому ґазетам проголошено офіціяльно народження „партії злуки", в цей спосіб потверджуючи відомість, яку я мав особисто. Новий кандидат на президента разом зо своїми прихильниками просив мене формально підтержки, як мені давали його програму. Я простудіював уважно. Я бачу, що вона в суті годиться з засадами суспільної справедливости".

Почувши таке, слухачі питалися себе: Невже це можливе, щоб о. Коклин, провідник руху за „суспільну справедливість", ішов на свою переломову промову, не знаючи, що є в програмі групи, з котрою він мав лучитися?

Невжеж о. Коклин справді думав, що вони повірять йому, як він їм таке скаже?

І ЦЕ ТЕЖ ПОЯСНЯЄ.

Не одні тільки радіові слухачі мали такі сумніви. Мали їх і ґазетярі, що були на радіовій стації, як о. Коклин виголошував свою промову.

Як доносять ґазети, по скінченню його промови на радіо до о. Коклина приступили ґазетярі та стали допитуватися, коли саме він дістав програму кандидата „партії злуки". О. Коклин зіритувався цими запитами. Він не хотів на них відповісти. Його прибічники теж поіритувалися. Вони схопили репортера одного новинкарського бюра та притиснули його в куті. Як о. Коклин вийшов з кімнати, почалася шарпанина. Домагалися від ґазетяра показання репортерської леґітимації. Як цей не хотів показати, викрутили йому руку й відобрали леґітимацію силою. Потім її звернули й пустили ґазетяра.

Стільки ґазети. Видно, що вони говорять факти. Вони більше не кажуть як тільки факти. Але яке враження мають читачі? Що вони думають про те, як повстала партія? Чому о. Коклин іритувався, як його допитували за те, коли він дістав програму третьої партії? Чому його прибічники іритувалися?

А ЩО МИ?

„Адміністрація поступу праць" („Доблю-Пі-Ай") збирається влаштувати на спілку з шкільною радою міста Ню Йорку курси для неграмотних. Мають для цеї цілі визначити 3,000 вчителів і учительок, які мають навчити читати й писати неграмотних людей, що зголошуються по науку. Наука буде безплатна.

Згадані урядові встанови рішили зацікавитися неграмотністю в Ню Йорку тому, що, як показує статистика, в місті є 264,000 неграмотних людей. З того числа 242,000 це іміґранти.

Урядові встанови хочуть навчити неграмотних читати й писати, а мимоходом дати зарібок учителям і вчителькам.

Між неграмотними в місті Ню Йорку українські іміґранти певно дають більше, як свою порцію. Цікаво буде знати, чи скористають з цього неграмотні українці?

ДВА СОРОМИ, НЕ ОДИН.

Згадані встанови говорять про неграмотність як великий сором для міста Ню Йорку. Збираючися її знести, вони кажуть, що в цей спосіб вони зітруть з лиця міста сором неграмотности.

Цікаво: чи возьмуть неграмотні українці свою неграмотність за сором?

Здається, що візьмуть, але рівночасно вони візьмуть за сором признатися до цього сорому та піти вчитися.

Стане відай проти себе один сором проти другого: сором бути неграмотним і сором признатися до неграмотности. Котрий сором побідить?

КОТРИЙ ПОВИНЕН ПОБІДИТИ?

За соромом бути неграмотним стоїть розуміння, що всяка людина потребує для життя вміти читати й писати.

За сором признатися до неграмотности стоїть думка, що краще не признатися до соромливої річи, як до неї признатися й старатися її направити.

Котрий сором стоїть за правду? Котрий сором стоїть за краще життя? Котрий сором стоїть за відвагу? А котрий стоїть за неправду, за страх, за гірше життя? За котрим треба йти?

ІСПИТОВІ ПРОМОВИ.

В американських ґазетах читаємо тепер предовжезні цитати (вимки) з промов, які ріжні політичні, наукові, артистичні провідники виголошують з приводу закінчення шкільного року по американських школах.

Хоч ґазети подають великі уступи з тих промов, всетаки вони подають лишень маленьку частину цих промов, себто наймаркантніші їх частини.

Яке враження ці промови мають на читачів, кождий може переконатися, питаючися за враження себе або інших людей. Та від цього цікавіше питання, яке враження ці промови роблять на молодих людей, для котрих вони були призначені. Коли ґазетярі питалися молодих студентів, студенти назагал дали до зрозуміння, що промовці при пописах мають дуже вигідне положення, багато вигідніше від положення бесідників при інших оказіях: слухачі, яким промови не подобалися, не могли підчас промови вийти.

Отже як подобалися промови?

ВИБИРАЙ СОБІ КОТРИЙ ТИ МИЛИЙ.

Як видно з промов бесідників на цих урочистих закриттях шкільного року, одні з тих промов часто противляться іншим.

Наприклад, в одній школі дуже визначний бесідник говорив, що нинішній суспільний лад не дає людям економічного забезпечення, а в іншій школі інший дуже визначний бесідник говорив, що молодь повинна бути вдячна свому краєві, бо він має лад, що дає людям економічне забезпечення.

Що має робити молодь?

Те саме, що робив той оглядач котрогось тут народнього музею в Америці, що питався провідника по музею: „Що представляє ця статуя?" „Це великий американський патріот Джеферсон на коні!" — відповів музейний провідник.

„А котре Джеферсон, а котре його кінь?" — питався відвідувач.

Провідник сказав: „Пане, ви заплатили гроші, отже вибирайте собі самі!"

ОТЧЕ НАШ.

(Наслідування).

Ти, що у безвість шлях кладеш кометі
Й провадиш сонце й величаві зорі,
Щоби в безмежнім світовім просторі
Тебе звеличували в смирнім леті, —
Для Тебе, Отче, тисяч літ — хвилина,
Ти бідній сироті даєш поживу,
До Тебе шле зітхання Україна
У смутку після зломаного зриву.
Хоч Твій це допуст, що терпить покірна,
Одначе й доброта Твоя незмірна;
Ми лиш її ждемо в тяжкій потребі,
Отче наш, Отче, що єси на небі!

Коли ми знали на степах принести
Тобі лиш скот у жертві й більш нічого,
Ти був нам Хорсом, Перуном, Дажбогом
І був Ти все в нас у найвищій чести.
Та просвітившися в Христовій вірі,
Ми власну кров їй принесли в офірі;
Нашому Богу, нашій вірі й Церкві
Життя були готові дати в жертві,
Й не споневірились собі ні Богу,
Хоч і яку стрічаючи тривогу.
Глумляться з нас нечисті сили ада,
Коли ми впали вже, програвши бої;
Гріб викопала нам союзна зрада,
А всеж нехай святиться імя Твоє!...

Ти дав орлові, дав малій пташині
Доволі місця на гніздо спокійне;
Нас міліони, міліони нині —
Шукаємо спокою безнадійно.
Сіти на нас закинув ворог, Отче;
Невжеж Ти їх не розірвеш на двоє?
Щоб наше горе сталося коротше,
Щоб разом з тим настало Царство Твоє?

Атжеж Ти, Отче, справедливим Богом;
Караєш грішних, милуючи правих,
Знаєш, як натерпілись ми, як много
Сльоз пролили, сердечних сльоз кривавих!
Злий дух насіяв куколю в нас всюди,
Жнива сподіється з несвого поля;
Спали, до тла спали той лан облуди
Й нехай Твоя свята сповниться воля!...

Хто був хоробрий, не зломив присяги
Й гидкою зрадою не сплямив роду,
Над ним розвій Ти чорні хмар ватаги
І лавром скрань вінчай у нагороду.
Якщо узрить на власній грядці колос,
Чи хочби дику рожу вбрану в терни,
Досить для нього — його мрії голос
Мир неба на поля його заверне...

Хіба наш стогін не дійшов до Тебе?
Як Лазаря нас точить черв безсилля:
Чужинець наше нам добро теребить;
Для нас — неволя, а йому — весілля.
Ах, прожени ту сарану з городів!
Караєш страшно нас! А час бо слушний,
Щоб Україні з українських плодів
Подав Ти, Отче, хліб її насущний...

Гей, каємось ми промахів ще нині!
Нераз були сліпі і легковірні;
Не вміли вожда дати Україні;
За те й терпіння наші непомірні!
Народ гіен калічить нас криваво,
Холодом потягло з мерців країни.
Згори Тобі обіцяєм поправу!
Остав нам, Отче, наші провини...

Коли побідна пісня України
Знайде луну над Сяном і над Доном,
А наші прапори положать тіни
Ген-ген за нашим праведним кордоном;
Коли не спинять нас долини Збруча,
Ані Карпат свобідні полонини,
Тоді й минеться ворожнечі туча
Й оставимо виновникам провини...
Не дай, не дай нас, Отче, на наругу,
Чужим богам не дай молитись з мусу,
Згаси вогні оман, що радять тугу
І не веди нас, Отче, на покусу!...

А після страстей, що вістять спасення,
Не опускай нас, Отче, у турботі
Аж до великодного воскресення
І збав нас від лукавого ще й потім...
Отче! планетам Ти поклав дороги,
Капля роси Твоєї будить камінь;
Розвесели наш рідний край убогий
Сьогодня і на віки вічні. Амінь!

В. Щурат.

З українського життя в Америці

ДІТРОЙТ, МІШ.

Посвячення площі.

Наша громада, хоч начисляє десятки тисяч українців, досі ще не має свого власного Українського Народнього Дому. Отсю прогалину та перешкоду для дальшого успішного розвитку життя нашої громади постановили ми теперь усунути. Рік тому взялись до цеї праці місцеві Союзові відділи й та праця за цей короткий час уже виказує гарні успіхи. Бо вже маємо закуплену та готівкою заплачену площу під будову Українського Народнього Дому.

Дня 30-го травня відбулося свячення цеї площі. Це був Меморіял Дей, американське свято, а для нашої громади цей день останеться також памятним днем-святом. Уже ранком зібралось багато народу в місцевій церкві на Клинперт вулиці, де о. Лев Сембратович відправив Службу Божу в асисті оо. М. Ірхи з Виндзор, Онт., і О. Крохмального з Росфорд, О. По Службі Божій всі уставилися в похід та вирушили на площу, на якій має станути Український Дім. Походові приґравала військова банда Американського Леґіону з Дірборн.

На площі зібралося коло дві тисячі народу. Свячення площі доконав о. Лев Сембратович в асисті оо. М. Ірхи й О. Крохмального. По відправі о. Ірха виголосив відповідну бесіду, яку присутні вислухали з великою увагою.

Опісля гром. В. Чмир, голова комітету будови дому, привитав зібрану громаду рідною промовою та покликав для переведення свята д-ра А. Т. Кібзея. Д-р Кібзей зазначив у своїй бесіді, що культурний нарід пізнаємо головно, по тім, які традиції, культуру та памятники він полишив по собі для будучих поколінь. І тому українці з Дітройту, яких начисляють на 35,000, мусять сповнити свій обовязок супроти будучих поколінь, мусять залишити по собі такі культурні здобутки, якими ті, що по нас прийдуть, моглиб гордитись. Ми нині, говорив бесідник, зібрались власне на те, щоб заманіфестувати наше розуміння до того обовязку, від сповнення якого ніякий свідомий українець не сміє відмовитись. Ми нині мусимо тут приректи, що на тій площі збудуємо Українську Національну Святиню, в якій зберігатимемо українські традиції, культуру. І по сьогоднішному зборі видно, що ми таки збудуємо ту Святиню.

Тоді д-р Кібзей покликав на головного бесідника гром. Д. Галичина, головного рекордового секретаря У. Н. Союзу. Всі ми є згідні з тим, говорив бесідник, що будучий розвиток нашого всього громадського життя залежатиме від молодого, родженого тут покоління. А коли цей розвиток залежатиме від молодого покоління, то те покоління мусить бути відповідно підготоване до цього важного завдання, мусить бути відповідно свідоме. Чим ми маємо вінувати нашу молодь? А в першій мірі знанням про український нарід, про його традиції, культуру та про його теперішні змагання. А далі ми маємо її вивінувати відповідними церквами, відповідними модерно поставленими запомоговими організаціями, а зокрема вудповідними народніми домами. Бо від родженої тут молоді ми не можемо вимагати такого патріотизму, щоб вона сама бралась наприклад до будови народних домів чи інших установ. Тимсамим молоде покоління матиме те, що ми для нього полишемо. Тому, коли ми глядимо принаймні троха в будуччину, коли нам залежить на цьому, щоб наша молодь була зорганізована та готова працювати не тільки на політичному й громадському полі тої країни, де вона родилась і де вона повинна брати участь в розбудові того життя, але щоб та молодь, попри ту свою працю, могла присвоїти собі принаймні крихітку того патріотизму, тої любови, яка жевріє в серцях старого покоління до свого поневоленого народу, то це можна буде осягнути тільки тоді, коли ми полишимо для молоді такі духові й матеріяльні цінности, якими вона моглаб гордитись. До матеріяльних цінностей належать наприклад українські народні доми. Бо в чужих домах, в чужих клюбах і салях не буде гомоніти українське слово, не будуть збережені дотеперішні культурні, економічні та національні здобутки української іміґрації. Це може статися тільки в своїм власнім домі, в своїй власній хаті. І хоч до будови Народнього Дому взялись покищо тільки місцеві Союзові відділи, продовжав бесідник, то кожному ясним є, що коли повстане тут у громаді такий дім, то він не буде тут стояти тільки для вжитку Союзових відділів, але для вжитку всеї громади. А тимсамим побудування цього дому являється конечністю не тільки для Союзових відділів, але для кожного свідомого українця, для кожного батька, для кожної матери української дитини.

Опісля д-р Кібзей покликав на бесідників представників ріжних місцевих і позамісцевих організацій. Вони вшанували короткі промови, та заповідали свої імена чи то імена тих організацій, які вони заступали, до памятної Золотої Книги, складаючи притім відповідні пожертви на будову дому.

Свято закрив д-р Кібзей коротком бесідою та попросив присутніх, щоб вони вдались до галі на Гілберт вулиці, де відбувся обід. На обід зійшлося багато люей. Загостили також отці духовні, а о. сов. Лев Сембратович був тостмайстром. Тут виголошено ще багато промов і бесідники не тільки словами, але й ділами причинились до звеличання свята. Вони й тут складали свої пожертви на буову дому. В такий спосіб Золота Книга заповнилася сотками імен щирих жертводавців, а з іменами й кільканацятьсот долярів прийшло до каси Комітету Будови Дому.

І так 30-тий травень був для нас справжнім народнім святом. Місцеві американські часописи подали новинки про нього, а також помістили світлини походу та посвячення площі.

Союзовець.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На народні цілі.

З нагоди академії в честь Семена Петлюри укр. прав. громада перевела збірку в церкві підчас панахиди. Збірка виносила $12 і ті гроші призначено для жінки покійного отамана. А з нагоди Зелиних Свят заряджено збірку в церкві для інвалідів. Та збірка виносила $10. Отже разом вислано через Обєднання $22 на призначені цілі.

За уряд: Микола Ґула.

КЛІВЛЕНД, О.

Передчасна втрата.

Гори квітів, повно громадянства, спів двох хорів, а це хору церковного при укр. прав. церкві під проводом п. Зазворського і хору У. Н. Дому під проводом п. Сорочинського та зворушлива промова о. Запаринюка — були доказом, що бл. п. Ліда Ґурська тішилася загальною симпатією. Покійна була дружиною відомого артиста п. Петра Ґурського.

ВЕЛИКИЙ ПРОЦЕС ОУН У ЛЬВОВІ

(Дальші зізнання підсудних, подані за часописом „Діло").

Атентат у большевицькому консуляті.

Підсудний зізнав, що в липні або з початком серпня 1933 р. дістав приказ прослідити спосіб життя большевицького консуля. Підсудний знав, що у звязку з переслідуванням українського народу на совєтській Україні буде замах на большевицький консулят. Додає, що не знав, чи це буде револьверовий атентат, чи підложать петарду.

Тому, що в совєтськім консуляті у Львові застрілився урядовець, консуль відїхав до СССР. Підсудний знав, що з СССР мав приїхати новий представник і зробити лад у консуляті. І дійсно новий представник приїхав до большевицького консуляту у Львові. Одначе тому, що перед консулятом ходили поліцаї і не можна було вести розвідки, винаймлено одну кімнату напроти консуляту. Підсудний на основі звітів одної членки з розвідки довідався, скільки осіб і хто ходив до консуляту.

Одночасно Р. Сеньків заявив підсудному, що хоче вийхати до СССР на студії малярства. Підсудний підхопив цю думку і порадив дійсно йому піти до консуляту. Р. Сеньків не знав тоді, що підсудний належав до ОУН і виконав усе, про що його підсудний просив. І так підсудний довідався, що в консуляті працює одна панна і з нею підсудний хотів за всяку ціну познайомитися. Одначе це виявилося безпредметовим, бо Сеньків ствердив, що панна вже не працює в консуляті. На прохання підсудного Сеньків нашкіцував три особи з консуляту, з якими розмовляв. Усі ці інформації у справі консуляту підсудний передав опісля Підгайному і Бандері. Р. якийсь час пізніше підсудний довідався, що в консуляті вбито секретаря Майлова. Хто застрілив Майлова, підсудний не знає.

Ще справа петарди в друкарні Яськова.

На питання предсідника подав, що не вів розвідки у справі друкарні Яськова. Пригадує собі, що одного разу питав його Підгайний, де є редакція „Праці". Підсудний, довідавшися про адресу від одної панни, оповів про це Підгайному. Заявив, що не знав, хто підложив петарду в друкарні Яськова. На питання предсідника відповів, що одного разу Косівна принесла до хати підсудного гарну валізочку. Опісля прийшов до хати підсудного Підгайний, відчинив валізку і тоді підсудний побачив петарду чи пекольну машину.

На питання предсідника підсудний каже: У слідстві я говорив, що до ОУН мене втягнув або Підгайний, або Бандера, та це тому, бо я не знав, хто у слідстві признається. Підсудний признав, що розвідку у большевицькому консуляті виконував з доручення Бандери.

Далі на питання предсідника заявив, що лише завдяки його противові не підложено бомби у кіні під крісло Кособудського тому, щоби підчас вибуху не зранити якої дитини або жінки.

(Далі буде).

ЗАПРОШЕННЯ НА ЗБОРИ

Отсим запрошуємо ВСІХ ВІДДІЛОВИХ УРЯДНИКІВ українських запомогових організацій міста Філядельфії і околиці, як також ПООДИНОКИХ ГРОМАДЯН і БІЗНЕСМЕНІВ, прийти на збори

В ЧЕТВЕР, ДНЯ 25-ГО ЧЕРВНЯ (JUNE) 1936 РОКУ

в годині 7-мій ввечір

до Української Галі, 847 Норт Френклин вулиця, Філядельфія, в справі „УКРАЇНСЬКОГО ДНЯ", який має відбутися 26-го липня 1936 року.

Комітет Українського Дня Філядельфії і околиці.

145

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ,

які опрацював і видав М. О. ГАЙВОРОНСЬКИЙ на мішаний хор:

1. Живи, Україно.
2. Невістонька, пісня з Полісся.
3. Вербож моя, пісня з Полісся.
4. Одкаль сонелько сходило, пісня з Лемківщини.
5. Моя мила, пісня з Лемківщини.

Повищих 5 пісень продаємо за $1.00.

6. Коляда, Гуцульське Різдво.
7. Пальє, Гуцульське Різдво.
8. Кругльик, Гуцульське Різдво.
9. Щедрівка, Гуцульське Різдво.

Повищі 4 пісні продаємо за $1.00.

Всі повищі пісні можна одержати в книгарні „Свободи". Висилаємо тільки по одержанню належитости.

"SVOBODA"
81-83 GRAND ST., P. O. BOX 346
JERSEY CITY, N. J.

ІДЬТЕ НА

УКРАЇНУ

7 ДНІВ ДО ВАШОГО РІДНОГО КРАЮ, як будете подорожувати на поспішних кораблях

BREMEN
EUROPA

Поспішні потяги такі від самого корабля започатковують вам приємну подорож до Старого Краю.

Або подорожуйте популярними експресовими пароплавами

COLUMBUS
HANSA - DEUTSCHLAND
HAMBURG - NEW YORK

Знамениті залізничі получення з Бремену й Гамбурга

Ближчі інформації дасть кождий місцевий агент або головне бюро

HAMBURG-AMERICAN LINE
NORTH GERMAN LLOYD
57 BROADWAY, NEW YORK

ЯК КОЛИСЬ ЛЮДИ ДИВИЛИСЯ НА ЧИСТОТУ

Купання як обряд. — Все має добу розцвіту й добу упадку.

Про середньовічні часи є погляд, що не дуже тодішні люди дбали про чистоту, а більше про душевні потреби, бо тіло, мовляв, грішне. У початках християнства робили тяжкі закиди римським лазням і прибережним купелевим містам, які перемінилися в осередки всякого зла. Це була поправді причина, чому в середньовічних часах люди спершу виреклися купелів. Можливо, що й це дало причину для погляду, що середньовічні часи взагалі були ворогом чистоти. Одначе вже і в початках середньовіччя люди знали лазні та дбали про чистоту. Нпр. доказано, що цісар Карло Великий вибрав собі місто Ахен за столицю, бо в околиці міста було багато джерел і можна було там уладити купальні, які він дуже любив. Здається, що Карло Великий помер наслідком перестуди після купання, яке йому були заборонили його надворні лікарі.

У пізніших часах лицарство настановило купання, як обряд. Кожний лицар, заки його таким признали (так, що вдаряли мечем у плече), мусів купатися з додержанням ріжних обрядів. Як будували замки, не забували про власну купальню, яку спершу ставили під склепінням, пізніше з усякими вигодами зараз при мешканні. З 12-го і 13-го століття заховалися гарні мідяні ванни, прикрашені ріжними орнаментами, а також ванни на теперішній спосіб, до купання сидячки. Не лише шляхта мала купальні. Також міщанство будувало собі прилюдні купальні, з ріжним деревяним приладдям. Там пересиджували довгі години, проводили час теж на забавах. Є документи, що в тих купальнях і їли. У пізніших часах середньовічча повстав і спеціяльний купальняний промисл, що виробляв ріжні предмети для уладження купальні. Промисл цей підлягав спеціяльним приписам і платив спеціяльний податок. До купелі вживали теж ріжних перфум і всяке зілля.

Про поширення купелів свідчать статистики Парижа, що заховалися до наших часів. У 103-му році, як виходить із тих документів, було в Парижі 30 прилюдних купалень між якими були теж окремі купальні для жидів. Самособою, були теж приватні купальні, та скільки їх було, не знати. Бідніші були уладжені скромно, багачі мали в купальнях усяку вигоду. Ванни в тих часах у більшості були деревляні. Масаж був у лазнях уже небаром після їх еснування.

Крім міських і приватних купалень були вже тоді цілі купелеві місцевости, що з кожним роком зростали. Та вони скоро перемінилися в місця забави й безжурного життя. У Франції в середньовічні часи були відомі такі купелеві місцевости: Люксеніль, Екс ан Прованс, О-Бон, Екс Шанд і багато інших, що й сьогодні є відомі як славні купелеві місцевости. Вістки є про купелеві міста: Баден (Швайцарія), Перета (Італія). Про їх лікувальну силу заховалося багато документів.

В осьмому столітті багато монастирів перебрали ріжні купелеві місцевости під свою управу, головно ті черці, що займалися лікуванням і доглядом хорих. Також багато джерел перейшли під їх управу. Заховалися документи про купелі в Бейт в Англії, які взяли під свою управу англійські черці, в 775-му році. Небаром потім перейшли під управу бенедиктинців французькі купальні у Кантертс у Пінренеях.

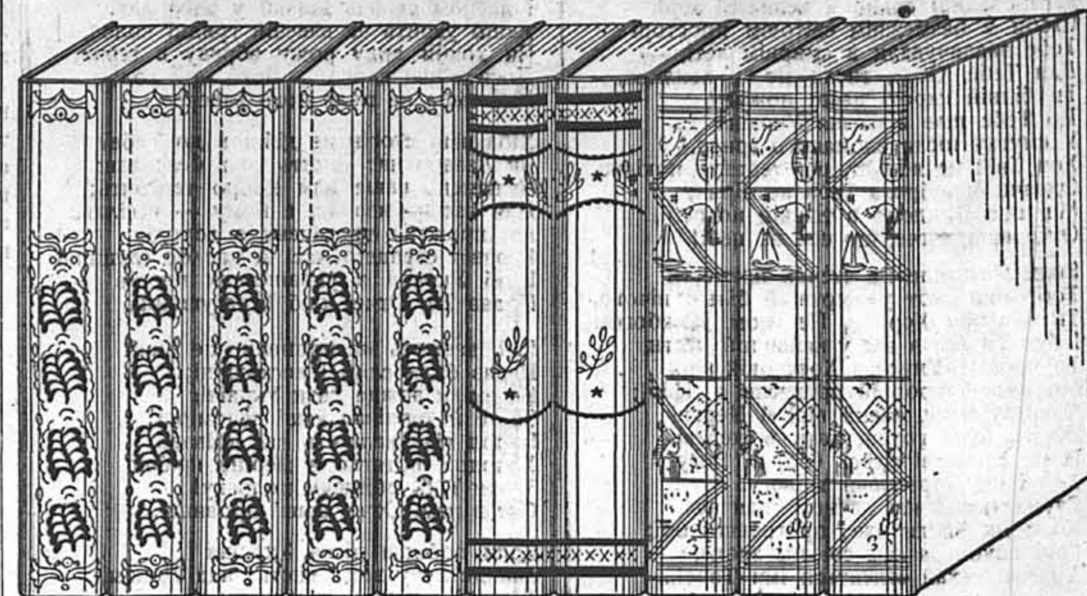
Отже в середньовічних часах дбали вже про чистоту. Щойно пізніше, головнож у 17-му і 18-му столітті під впливом моди людство відвикало від чистоти, а вище цінили етикету та зовнішній вигляд. Жінки носили велике волосся, яке етикета не дозволяла мити, спати сидячки, а через те множилася нужа. Мидниці були зовсім малі, люди мили собі щонайбільше лице й руки. Щойно після французької революції в 18-му столітті людство вернулося до потрібної чистоти.

Між приятелями.

— Я відмовилася вийти заміж за Петра три місяці тому, і він відтоді пє без перестанку.

— Справді? Трохи задовго тішиться.

НЕЗВИЧАЙНА ОФЕРТА „СВОБОДИ"
на ЧЕРВЕНЬ і ЛИПЕНЬ

Твори ТАРАСА ШЕВЧЕНКА — Писання Б. ЛЕПКОГО — Українська ЕНЦИКЛЬОПЕДІЯ

ХОЧЕТЕ МАТИ 3. ТОМИ УКРАЇНСЬКОЇ ЕНЦИКЛЬОПЕДІЇ ВАРТОСТИ $30?

ДІСТАНЕТЕ ДАРОМ, ЯК ПРИЄДНАЄТЕ 25 ЦІЛОРІЧНИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ „СВОБОДИ"

ЧИ МОЖЕТЕ СОБІ ПОЗВОЛИТИ ПРОПУСТИТИ ТАКУ НАГОДУ?

ХТО ДІСТАНЕ 15 ЦІЛОРІЧНИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ, ОДЕРЖИТЬ ДАРОМ 5 ТОМІВ ШЕВЧЕНКОВИХ ТВОРІВ ВАРТОСТИ — $15

ХТО ДІСТАНЕ 10 ЦІЛОРІЧНИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ, ОДЕРЖИТЬ ДАРОМ 2 ТОМИ ПИСАННЯ БОГДАНА ЛЕПКОГО і 1 ТОМ ПРИЧЕПИ, повість І. Н. Левицького, ВАРТОСТИ — $7

ХТО ДІСТАНЕ 5 ЦІЛОРІЧНИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ, ОДЕРЖИТЬ ДАРОМ КНИЖКУ З ВЕРШИН І НИЗИН ІВАНА ФРАНКА, ВАРТОСТИ — $3.50

ПОВНА РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА В СУМІ $6.00 ЗА КОЖНОГО ПРИЄДНАНОГО ПЕРЕДПЛАТНИКА МАЄ БУТИ ПРИСЛАНА ДО АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ" ДО КІНЦЯ ЛИПНЯ Ц. Р.

ЧИ МОЖЕТЕ СОБІ ПОЗВОЛИТИ ПРОПУСТИТИ ТАКУ НАГОДУ?

"SVOBODA"

81-83 Grand St., (P. O. BOX 346), Jersey City, N. J.

ЗЛАГІДНЮЮЧІ ОБСТАВИНИ.

Адвокат: — Певно, я це признаю, що мій клієнт незаконно прийшов у посідання цих акцій. Та, мої панове, прошу взяти це під увагу, що акції вже на другий день упали на 50 процентів і через те мій клієнт потерпів уже велику втрату!

БЕЗПЕРЕЧНО ТАК!

Наша репутація про посмертну обслугу найкращої якости є загально відома; що наші услуги можна дістати за дуже скромну суму — це вже менше знане.

Поправді, то наші ціни є незвичайно поміркованi; все такі, на які стати кожду родину, котра до нас навідується.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City, Phone: Bergen 4-5989 — 34 E. 25 St., Bayonne, Phone: Bayonne 3-0540

— Чому саме від директора вязниці хочете свідоцтво моральности?

— Бо він одинокий може згідно з правдою посвідчити, що знає мене від шістьох літ і що ніколи не бачив мене пяного!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО ПОТЕРПІЛИМ ВІД ПОВЕНИ.

Клівленд, О. — Українська греко-католицька церква св. Петра і Павла зарядила в себе збірку на поміч потерпілим від повени. Зі збірки в церкві вплинула сума $50.75. — На спільнім „свяченім", яке влаштувала церква св. Петра і Павла, зібрано $40.06, до чого ще донесено $1. Разом зібрано $91.81. Збіркою занялися: парохіяльний уряд і Відділ Червоного Хреста при ОДВУ.

Парохіяльний уряд рішив зібрану суму на поміч повенянам вислати через канцелярію Обєднання. Уряд парохіяльний складає всім жертводавцям щиру подяку.

Петро Липян.

—o—

Ню Йорк, Н. Й. — Українське Університетське Товариство жертвувало $15. Гроші переслано до „Обєднання".

—o—

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

UKRAINIANS HONOR MEMORY OF FRANKO, POET OF LIBERTY.

Choir in Splendid Program on 20th Anniversary of Poet's Death.

Alexander Mereschak in Touching Tribute to Memory of Man Whose Writings Kept Alive the Spark of Freedom—Choir Renders Difficult Ukrainian Fantasy.

The Ukrainian choir of the St. Peter and Paul church held a successful concert at the church hall Sunday afternoon in honor of the memory of the great Ukrainian patriot poet, Ivan Franko. Under the direction of Professor Roman Hwozdewich, the choir showed the results of its many rehearsals, particularly in its mastery of the difficult Ukrainian fantasy, "Bandura." One of the highlights of this fantasy was the choir's vocal imitation of the music of the bandura, the national instrument of the Ukrainian people.

The memorial exercises in honor of Franko were on the occasion of the 20th anniversary of the poet patriot, and Alexander Mereschak delivered a stirring address in which he recalled how the words that flowed from the pen of Franko had inspired the Ukrainian people to strike again for freedom and for liberty. His books and poems, Mr. Mereschak pointed out, are indelibly inscribed in the hearts of the Ukrainian people, and though he is dead twenty years, he is, in spirit, still in the midst of the people whom he loved and inspired with love of liberty and of freedom through his poems, his writings and his life. Mr. Mereschak pointed out various incidents in the life of Franko and the enduring effect of many of his poems and other works.

Rev. Alexander Rotko, pastor of the St. Peter and St. Paul church delivered the opening address and the invocation. The program included a violin solo by Walter Hwozdewich, accompanied at the piano by Elsie Hwozdewich. A duet was rendered by E. Hylwa and M. Cherowski.

The latter part of the program opened with joyous singing by the Ukrainian school children. Between the first two songs and the last two, a poem of Ivan Franko was recited by Marion Oleskevich. The church choir sang two numbers and the Rev. Father Rotko, at the conclusion of the program, gave a brief talk in which he expressed his own appreciation and that of the people of the parish to all who had helped in making a success of the program. The affair was largely attended.

The fine music of the choir and of the school children and the string address by Mr. Mereschak were well received by the large gathering.

(The Evening Sentinel, Ansonia, Monday Evening, June 15, 1936).

Lehigh Valley Railroad

ЦЕНТА за МИЛЮ В ПАСАЖИРСЬКІЙ ПРОГУЛЬЦІ ДО

(зворотний тікет)	
$2.70	WEATHERLY
$2.90	HAZLETON (Audenried, McAdoo)
$3.15	MAHANOY CITY
$3.25	SHENANDOAH
$3.45	CENTRALIA
$3.55	MT. CARMEL

В СУБОТУ, 27-ГО ЧЕРВНЯ

Звичайні потяги від'їжджають з Pennsylvania Station, 33rd St. and Seventh Ave., New York, 4:50 P. M. і 6:45 P. M. Поворот в неділю вночі.

Тікети до набуття в Consolidated Ticket Offices або в Hudson Terminal. По дальші інформації телефонуйте: Lонґасре 5-4021 або COrtlandt 7-2328.

Lehigh Valley Railroad

The Route of the Black Diamond

Наші діти.

— Наша вілля буде дуже гарна: на долині веранда, на поверсі два бальконі, на горі вежа!

— Овва, наша буде ще краща! Тато казав, що буде ще й гіпотека (морґедж)...

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

НА ПРОДАЖ ДІМ, або в заміну за фарму не дальше як 40 миль від Ню Йорку, вартости $4,000. Дім у Лонґ Айленд, 26 миль з Ню Йорку, з усім уліпшенням. По ближчі інформації голоситись до: 143-6

НИКОЛА ЗИРИ, 148 E. 7th St., New York, N. Y.

НЕПРИЯТЕЛЬ РЕВМАТИЗМУ

Біль в руках, ногах, крижах, зимно в ногах, а поза шкірою як би муравлі лазили. Ті недуги уступають по ужиттю "SORKO". Слоїк коштує $4.00. Належитість висилайте разом з замовленням на адресу: 120-

CH. LOZINSKI, Dept. S, 2325 N. Mulligan Avenue, Chicago, Ill.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ і АКУШЕР

321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y.

Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урядові години: рано від 10 до 12, ввечір від 6 до 8, а в неділі рано від 10 до 12.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ

129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y.

Tel. Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.

Tel. Ludlow 4-2568.

БЛИЗНЯТА ТАРЗАНА. (37)

Але навіть перший страх, що ось вони попали в руки людоїдів, на довший час не зумів спаралізувати волі хлопців. Вони скоро обтряслися з нього й почали у своїх головах міркувати, якби то вирватися з цієї ситуації. „Щож ти на те скажеш?" — запитав Дік свого товариша, який розглянувся і здавалося, що вже до чогось доглупався.

„Нічого страшного", відповів Док. Коли вони вкинули нас сюди, щоб ми потовстіли, то кілька днів не грозить нам безпосередня небезпека. За той час треба якось підчитись бодай трохи їхньої мови, а тоді побачимо, може що виторгуємо". „Еге", відповів глумливо Дік, „спитаємо поліцая, куди напрям до залізної дороги".

Ось так, жартуючи, Дік звернувся до чорного і запитав: „Як ти називаєшся?" Чорний відповів: „Буляля". Чорний зрозумів дещо з того, що говорили хлопці, і тепер запитаний пояснив, що мова його племени дуже подібна до мови тих канібалів. Хлопці врадувалися тим дуже й відразу почали вивчувати мову.

Крізь отвір колиби вони бачили оподаль горіючі вогні, довкруги яких немов чорти танцювали при звуках монотонно ритмічної музики чорні постаті. Дік вдивлявся в цей дикий образ і вслухувався в дивні звуки музики, а йому на ум находили дивні гадки: він уявляв собі, що в тому кітлі, що висів над вогнем, вариться їх власне тіло.

У школі.

— Яку форму має земля, Галю?

— Земля є округла.

— Добре, Галю! Тепер ти, Івасю, скажи мені, хто сказав це твердження?

— Галя, прошу пана.

—o—

В установі.

— Вибачте, — каже пан урядовець до директора, — я вже три місяці не маю платні!

— Я вибачаю.